

Integration of disciplines help teachers to work more effectively, creatively, correspond to students' needs, make equal opportunity to all the students to reach best results. Integration of disciplines is a factor which determines a success of education content individualization. It is important to develop students' interest in nature science, to perform tasks on their own, to seek for the information in various sources and structure it, to work with alternative sources, to qualify. Integration gives an opportunity to analyse problem in different contexts, helps to educate objective and general abilities, requires a new organization of education content and process, motivates to reach for balance and collaboration.

Key words: integration, experiment, objective and general abilities, enterprising, professional career, nature science, development.

GAMTOSAUGINIS UGDYMAS PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO GRUPĖJE

Danutė Bernatavičienė

Kėdainių lopšelis-darželis „Žilvitis“

E.paštas Zilvitis_mok@takas.lt

Miškas kelia žmogų į aukštį. Miške žmogus pajunta norą susilyginti su medžiais. Tai jausmas, kurio negali pakeisti joks kitas dvasinio augimo jausmas. Žmogus, man rodos, privalo dažniau bendrauti su mišku, kaip jis darydavo žiloje senovėje. Ar nebūtų jis tada geresnis, doresnis, sąžiningesnis?

Eduardas Mieželaitis

Įvadas

Lopšelis darželis, kuriame dirbu, vadinamas gražiu „Žilvičio“ vardu. Įstaigos teritorijoje auga, veši, žaliuoja daug medžių, krūmų, jie džiugina savo grožiu, tyliu lapų šlamėjimu, teikia užuovėją nuo vėjo, pavėšį nuo kaitrios saulės. Malonu girdėti, kai ugdytinių tėveliai įstaigos teritoriją vadina miškeliu. Didžiuojamės ir puoselėjame žaliąjį rūbą.

A. Gaižutis teigia: „Gamtos grožio jautimas“ – didelis žmogaus kultūrinis pasiekimas, turėjęs įtakos jo meninei veiklai ir savimonei“ (*Gamta ir mes 2006*, sudarytojas ir tekstų autorius R. Grikevičius, 2005).

Vaikai smalsūs, nori pajusti, paliesti, apglėbti, pažinti juos supantį pasaulį, grožėtis gamta. Pedagogai visada šalia, pasiruošę juos vesti gamtos pažinimo keliu. Meilę ir pagarbą gamtai, kultūringo elgesio gamtoje įgūdžius ugdome kasdien įvairios veiklos metu. Organizuojame gamtos pažinimo aplinkosauginius renginius: „Gandro diena“, „Paukščių palydos“, „Kas pievoje gyvena“, „Grybų paradas“, „Žemės diena“.

Ugdant meilę ir pagarbą gamtai, atsakomybę už jos išsaugojimą, aktyvūs pedagogų pagalbininkai – ugdytinių tėveliai. Jie kartu su vaikais žiemą gamina lesyklėles, o pavasarį – inkilėlius paukščiams, vyksta į parką, mišką, prie upės.

Vedant vaikus gamtos pažinimo keliu, gamtosauginio ugdymo procese pastebiu jų netinkamą elgesį gamtoje: laužo medžių šakeles, šiukšlina, mindo skruzdėles ir pan. Vaikai smalsūs, judrūs, kartais išdykę. Tinkamas suaugusiųjų elgesys prie upės tvenkinio ar miško paunksnėje turėtų tapti sektinu pavyzdžiu kiekvienam mažajam žmogui.

Ieškojau vaikų netinkamo elgesio gamtoje problemos sprendimo būdų, todėl pasirinkau projekto metodą. Priešmokyklinio ugdymo grupėje vykdžiau projektą „**Medžiai – mano draugai**“.

Projektas kaip ugdymo forma

PROBLEMOS FORMAVIMAS

Vaikams patinka būti lauke. Jie žaidžia judriuosius žaidimus, vasarą mėgaujasi smėliu, vandeniui, žiemą išbando sniego galimybes.

Pastebėjau, kad savo žaidimams vaikai laužo medžių, krūmų šakas. Jomis piešia ant smėlio, sniego, puošia savo statinius, bėgioja mojuodami. Aiškinau, kodėl negalima laužyti medžių. Pokalbis laukiamo rezultato nedavė. Stebėjau vaikus, kalbinau juos ir jų tėvelius, aiškinausi iškilusią problemą.

Paaiškėjo, kad vaikai daugiausia laiko praleidžia žaisdami kompiuterinius žaidimus, žiūrėdami filmus. Tik trys ugdytiniai prisiminė iškylas gamtoje kartu su tėveliais. Vaikai mažai domisi gamta, medžiais, mišku. Neatpažįsta medžių pagal lapų formas, neskiria medžių vaisių, kamienų, nepavadina. Sunkiai suvokia atsakomybę už gamtą, jos saugojimą. Mažieji nesijaučia gamtos dalimi.

Ugdant vaikų kultūringo elgesio gamtoje įgūdžius, reikia jiems parodyti gamtos pasaulį, atskleisti jo grožį. Jei nori, kad vaikai tausotų gamtą, padėk vaikui pajusti medį, suartėti su juo, išmokyk jį prakalbinti ir išgirsti.

PROJEKTO TIKSLAS – per pažinimą ir praktinę veiklą ugdyti kultūringo elgesio gamtoje įgūdžius, atsakomybę už jos išsaugojimą.

UŽDAVINIAI:

1. Sudaryti sąlygas pažinti miško pasaulį.
2. Ugdyti domėjimąsi medžiais, mišku:
 - a) aiškinti sudėtinės dalis, padedančias pažinti medžius, atskleisti daugelį jų savybių,
 - b) suteikti žinių apie medelių sodinimą, jų priežiūrą,
 - c) atskleisti medžių reikšmę žmogui.
3. Ugdyti meilę, dėmesingumą gamtai.
4. Formuoti kultūringo elgesio gamtoje įgūdžius.
5. Skiepyti ugdytinių atsakomybę saugojant gamtą, pratinti jaustis jos dalimi.

PROJEKTO TURINYS

Pažinti medžius mokėmės gamtoje, iš pradžių įstaigos teritorijoje, vėliau keliavome į mišką, medelyną. Joks vaikams parodytas paveikslas, videofilmas neatstos buvimo gamtoje, nesuteiks galimybės pajusti medį, jį apglėbti, įsiklausyti į lapų šlamėjimą. Žinios, paremtos vaikų jausmais, išgyventos jutimu, įsisavinamos greičiau. Svarbu vaikams sudaryti sąlygas prisiliesti prie nuostabaus medžių pasaulio.

Stebėjome medžius įvairiais metų laikais, aiškinomės jų sudėtinės dalis, kurių žinojimas padeda pažinti medžius ir atskleisti daugelį jų savybių. Skaičiavome, kiek ir kokių medžių auga įstaigos teritorijoje. Vaikai lietė medžių kamienus, glaudėsi prie jų, stengėsi įsiklausyti į medžių kalbą, lapų šnarėjimą. Rudenį rinkome medžių lapus, jų sėklas, kūrėme paveikslus ant smėlio „Medžio dovanos“. Žaidėme judriuosius žaidimus „Bėk prie medžio“, „Vėjas ir lapai“, „Saulė – lietus“ ir kt.

Visais metų laikais miškas žmogų traukia ramybe, nebylia gamtos išmintimi, su niekuo nepalyginama spalvų ir garsų harmonija.

Į mišką vykome kartu su ugdytinių šeimų nariais (tėveliais, broliais, sesutėmis). Mus pasitiko Beno tėtis, VĮ Kėdainių miškų urėdijos urėdo pavaduotojas, vaikams papasakojo apie mišką, jo grožį, paaiškino, kaip reikia elgtis. Parodė grybų „tiltą“, bebro užtvanką. Žaidėme žaidimą „Jaunieji gamtininkai“. Vaikai pagal lapą ieškojo medžio. Prisirinko kankorėžių, gilių ir panaudojo juos žaidimams, pvz., tapome „krepšininkais“: į krepšį mėtėme giles.

Mato tėtis, Kėdainių aplinkos apsaugos agentūros vyresnysis inspektorius, paaiškino, kaip reikia elgtis su ugnimi miške, kartu su vaikais laužavietėje užkūrėme laužą, o išvykos pabaigoje tėtis rodė, kaip jį užgesinti.

Lankėmės Kėdainių medelyne. Vaikai susipažino su sodinukų auginimu, priežiūra, stebėjo, kaip traktorius ruošia dirvą sodinukams. Sodinukų įvairovę pristatė Kėdainių miškų urėdijos darbuotoja I. Frejienė.

Organizavau ugdymo įstaigoje ugdytinių tapybos darbų parodą „Ruduo miške“ ir aplikaciją iš gamtinės medžiagos (medžių lapų, sėklų) darbų parodą Kėdainių miškų urėdijoje.

Kartu su tėveliais vaikai gamino paukšteliams inkilus, kuriuos pristatėme parodoje Kėdainių miškų urėdijoje.

Česlovas Kudaba klausia „Ar lengva nufotografuoti tylą, vėją, medžio džiaugsmą, miško paslaptį? Ir ar ne laimė – tai matyti?“ („Girinukas“, Lietuvos miškininkų sąjungos Jaunųjų miško bičiulių sambūrio leidinys, 2007 Nr. 4).

Bandėme ieškoti atsakymo, pastebėti gamtos grožį ir jį nufotografuoti. Ugdymo įstaigoje sukūrėme fotonuotraukų galeriją „Gamta ir aš“.

ŽEMĖS DIENOS paminėjimas Labūnavos miške kartu su Kėdainių miškų urėdijos darbuotojais, medžiotojais, jaunaisiais miško bičiuliais vaikams paliko didelį

įspūdį. Kėlėme inkilėlius, pastatėme ėdžias, stebėjome mišką, medžius. Grožėjomės žibučių žiedais, apžiūrėjome lapės olą.

Šio renginio metu mus, mažuosius miško draugus, iškilmingai priėmė į jaunųjų miško bičiulių sambūrį, pasivadino „Žilvičiukais“.

Anot T. Ruzvelto, „Žmonės be vaikų – beviltiškas ateities rodiklis, šalis be medžių – taip pat beviltiška“ („Gamta ir mes 2006“, sudarytojas ir tekstų autorius R. Grikevičius, 2005).

Tradicija tapo kiekvieną pavasarį balandžio mėnesį, įstaigos teritorijoje sodinti medelius. Vaikai vaidina pasaką apie mažą sėklytę, kuri išauga į didelį medį, sužino, kaip reikia sodinti medžius, juos prižiūrėti. Pasodinę medelį, sukūrėme pasižadėjimą.

PASIŽADĖJIMAS

Mes pasižadame:

1. Palaistyti medelius.
2. Nelaužyti medelių, sodinukų.
3. Globoti miško gyventojus, neardyti skruzdėlynų ir paukščių lizdų.
4. Nešiukšlinti miške, pievoje.
5. Negaudyti ir nemindžioti žolynų gyventojų.
6. Gerbti ir mylėti gamtą, mišką.

PROJEKTO TĘSTINUMO GALIMYBĖS

L. Leonovas teigia: „Parengti tikrus miško kūrėjus, globotojus, dar svarbiau, negu auginti patį mišką“ („Gamta ir mes 2006“, sudarytojas ir tekstų autorius R. Grikevičius, 2005).

Gamta, miškas slepia daug paslapčių, vaikai sužinojo tik mažą jų dalelę. Ieškojimams ir atradimams ribų nėra, tereikia gerai apsižvalgyti ir pajausti. Tęsime stebėjimus gamtoje, domėsimės medžiais, jų įvairove. Geriau prisiminti medžius, kuriuos surasime gamtoje, su kuriais susipažinsime, mums padės medžių lapų herbarų kolekcija. Rinksime medžių lapus, juos džiovinsime, priklijuosime prie popieriaus lapo, kuriame tiksliai pažymėsime medžių rūšis, kur ir kieno lapas rastas. Vyksime į Kėdainių rajone esantį Skinderiško dendroparką, bendradarbiausime su VĮ Kėdainių miškų urėdija, būsime aktyvūs jaunųjų miško bičiulių būrelio „Žilvičiukai“ nariai.

Išvados

1. Netradiciniai ugdymo metodai ir formos sudaro vaikams sąlygas gamtai pažinti.
2. Vykdam projektą užsimezgė bendradarbiavimas su VĮ Kėdainių miškų urėdija.
3. Vaikai įgijo žinių apie medžius, stengėsi juos prakalbinti.
4. Patyrė atradimų džiaugsmą.

5. Įgijo kultūringo elgesio gamtoje įgūdžių pradmenų.

Literatūra

Girinukas, Lietuvos miškininkų sąjungos Jaunųjų miško bičiulių sambūrio leidinys, 2007 Nr. 4. Grikevičius R. (2006). *Miškas ir mes*. Vilnius.

Summary

ENVIRONMENTAL EDUCATION IN PRESCHOOLERS GROUP

Danutė Bernatavičienė

Kedainiai Nunsery-kindergarten „Zilvitis“, Lithuania

As you know children are curious. They want to feel, cuddle all the time and to know the world that surrounds them. What's more, they are fond to admire the nature. In addition, schoolmasters are always near, anytime they are ready to lead children to acknowledge the nature.

Moreover, by developing their love and respect to nature, I used to notice inappropriate kids behavior towards it: the breaking of branches, littering, trampling of ants and so on and so forth.

I was looking for different solutions how to solve this problem – to change inappropriate children behavior and I have chosen project's method. I was prosecuting the project – 'Trees are our friends' in the preschool group. The object is – to developing skills of cultural behavior in nature and the responsibility of its protection by using knowledge and practice.

Key words: Ecology education, Project, Preschool education

MOKINIŲ MOTYVACIJA MOKYTIS GAMTOS MOKSLŲ DISCIPLINAS: PILOTINIO TYRIMO REZULTATAI

Renata Bilbokaitė

Šiaulių Universitetas, Gamtamokslinio ugdymo tyrimų centras
E. paštas renata.bilbokaite@inbox.lt

Įvadas

Motyvacija yra viena iš reikšmingiausių prielaidų, galinčių paveikti geresnio mokymosi rezultatus. Nieswandt M., Shanahan M. C. (2008) teigimu, mokytojai, mokydami gamtos mokslų, turėtų ne tik stengtis pateikti kuo daugiau žinių, bet ir skatinti motyvaciją. Wang Sh. K., Reeves T. (2007) atliktų tyrimų rezultatai rodo, kad vizualizuota gamtos disciplinų informacija stipriai skatina motyvaciją, ypač jei mokomasi kompiuterinėmis technologijomis ir internetu. Vaizdinės prezentacijos parodo sudėtingus dalykus, kurių mokiniai negali pažinti kitomis priemonėmis. Kokybiškas vaizdas padeda susiformuoti teisingoms sąvokoms, pereiti į sąvokų lygmenį, kai ugdytinis